

Sygn. akt V AGo 15/20

POSTANOWIENIE

Dnia 8 lipca 2021 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach V Wydział Cywilny

w składzie następującym :

Przewodniczący: SSA Grzegorz Misina

po rozpoznaniu w dniu 8 lipca 2021 r. w Katowicach

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku wierzyciela (...) Spółki Akcyjnej w Ż.

z udziałem dłużnika (...) GmbH w H. (Republika Federalna Niemiec)

o stwierdzenie wykonalności wyroku sądu polubownego

postanawia:

1. stwierdzić wykonalność wyroku Sądu Arbitrażowego przy (...) w W. z dnia 20 sierpnia 2020 r., sygn. akt SA 90/19, z uwzględnieniem treści Postanowienia Zespołu Orzekającego z dnia 24 września 2020 r., wydanego w sprawie przeciwko (...) GmbH w H. i nadać temu wyrokowi klauzulę wykonalności w zakresie punktu 1 i 2;
2. zasądzić od dłużnika na rzecz wierzyciela kwotę 437 zł (czterysta trzydzieści siedem) złotych tytułem kosztów postępowania;
3. nakazać pobrać od dłużnika na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Katowicach kwotę 2.604,65 zł (dwa tysiące sześćset cztery złote i sześćdziesiąt pięć groszy) tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych.

SSA Grzegorz Misina

Sygn. akt V AGo 15/20

UZASADNIENIE

Wierzyciel wniósł o nadanie klauzuli wykonalności wyrokowi Sądu Arbitrażowego przy (...) w W., wydanemu w dniu 20 sierpnia 2020 r. w sprawie o sygnaturze akt SA 90/19, z uwzględnieniem treści Postanowienia Zespołu Orzekającego z dnia 24 września 2020 r. Do wniosku wierzyciel dołączył odpis ww. wyroku sądu polubownego oraz notarialnie poświadczony odpis umowy dystrybucyjnej z dnia 6 listopada 2006 r., zawierającej zapis na sąd polubowny.

Powyższym wyrokiem, w jego punkcie 1, zasądzono od dłużnika na rzecz wierzyciela kwotę 1.471.624 euro wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w transakcjach handlowych liczonymi od kwot i dat wyszczególnionych w wyroku. Nadto Sąd Arbitrażowy w punkcie 2 wyroku zasądził od dłużnika na rzecz wierzyciela kwotę 138.690 zł tytułem kosztów postępowania, w punkcie 3 wyroku umorzył postępowanie co do kwoty 15.648 euro z odsetkami, a w punkcie 4 wyroku oddalił powództwo w pozostałej części.

Dłużnik wniósł o oddalenie wniosku o nadanie klauzuli wykonalności w. wyrokowi oraz zasądzenie na jego rzecz od wierzyciela kosztów postępowania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Przepis art. 1214 § 2 k.p.c. stanowi, że wykonalność wyroku sądu polubownego, nadającego się do wykonania w drodze egzekucji, stwierdza sąd nadając mu klauzulę wykonalności. Wyrok sądu polubownego, którego wykonalność została stwierdzona, jest tytułem wykonawczym. Zgodnie z treścią art. 1214 § 3 k.p.c., odmowa stwierdzenia wykonalności wyroku sądu polubownego może nastąpić jedynie w trzech wypadkach:

- 1) jeżeli według przepisów ustawy spór nie może być poddany pod rozstrzygnięcie sądu polubownego,
- 2) jeżeli uznanie lub wykonanie wyroku sądu polubownego lub ugody przed nim zawartej byłoby sprzeczne z podstawowymi zasadami porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej (klauzula porządku publicznego),
- 3) jeżeli wyrok sądu polubownego pozbawia konsumenta ochrony przyznanej mu bezwzględnie wiążącymi przepisami prawa właściwego dla umowy, której stroną jest konsument, a gdy prawem właściwym dla tej umowy jest prawo wybrane przez strony – ochrony przyznanej konsumentowi bezwzględnie wiążącymi przepisami prawa, które byłoby właściwe w braku wyboru prawa.

Pierwszy z wymienionych przypadków stanowi o tzw. niezdatności arbitrażowej kategorii spraw, które z mocy ustawy, ze względu na swój przedmiot nie mogą podlegać kognicji orzecznictwa polubownego. W postępowaniu arbitrażowym, do którego odnosi się wniosek wierzyciela, roszczenie wierzyciela obejmowało wierzytelności z tytułu zapłaty za niezwrócone opakowania zwrotne, które dłużnik otrzymywał w ramach dostaw zrealizowanych w związku z wykonywaniem umowy dystrybucyjnej. Oznacza to, że nie została wyłączona kognicja sądu polubownego do rozpoznania przedmiotowej sprawy i nie ma wątpliwości co do tego, że taki przypadek nie ma miejsca w niniejszej sprawie.

Ponieważ spór między stronami toczył się w obrocie profesjonalnym, nie wymaga również szerszego uzasadnienia brak przesłanki negatywnej wskazanej w art. punkcie 3 art. 1214 § 2 k.p.c.

Przedmiotem rozważań mógł być zatem jedynie drugi z wymienionych przypadków. Przepis wymaga, by sąd dokonywał oceny zgodności wyroku sądu polubownego z zasadami porządku prawnego, do których zaliczyć należy normy konstytucyjne oraz naczelne normy w poszczególnych dziedzinach prawa. Sąd państwowy ogranicza przy tym swą kontrolę do tego, co wynika z samej tylko treści aktu sądu arbitrażowego oraz treści wyroku lub ugody i nie bada innych kwestii, w szczególności zasadności rozstrzygnięcia oraz kwestii formalnych dotyczących przebiegu postępowania arbitrażowego. Postanowienie o uznaniu lub stwierdzeniu wykonalności zapada na posiedzeniu niejawnym i sąd nie prowadzi żadnego postępowania dowodowego.

Sąd Apelacyjny nie znalazł podstaw do przyjęcia, że wykonanie wydanego w tej sprawie wyroku sądu polubownego prowadziłoby do naruszenia jakiegokolwiek zasady klauzuli porządku publicznego.

Odnosząc się do zarzutów podnoszonych przez dłużnika, w pierwszej kolejności wskazać należy, że zgodnie z art. 1180 k.p.c., to przede wszystkim sąd polubowny może orzekać o swej właściwości, w tym o istnieniu, ważności albo skuteczności zapisu na sąd polubowny (§ 1 zd. 1). Z przepisu tego wynika też w sposób wyraźny, że nieważność albo wygaśnięcie umowy, w której zamieszczono zapis na sąd polubowny, samo przez się nie oznacza nieważności lub wygaśnięcia zapisu. Sąd Apelacyjny w Katowicach w sprawie V AGz 648/19 odmawiając odrzucenia pozwu w sprawie zawisłej między stronami przed sądem powszechnym uznał, że zapis na sąd polubowny wygasł.

Sąd Apelacyjny w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę, nie wdając się w rozważania na temat zakresu związania treścią wcześniej wydanego orzeczenia zauważa, że zgodnie z treścią art. 1180 § 2 k.p.c., zarzut braku właściwości sądu polubownego może być podniesiony nie później niż w odpowiedzi na pozew lub w innym terminie określonym przez strony, chyba że przed upływem terminu strona nie знаła i przy dołożeniu należytej staranności nie mogła poznać podstawy takiego zarzutu albo jego podstawa powstała dopiero po upływie tego terminu. W obu wypadkach sąd polubowny może rozpoznać zarzut podniesiony po terminie, jeżeli uzna opóźnienie za usprawiedliwione. Sąd

polubowny może rozpoznać zarzut podniesiony po tym terminie, jeżeli uzna opóźnienie za usprawiedliwione. O zarzucie, o którym mowa w § 2, sąd polubowny może orzec w odrębnym postanowieniu. Jeżeli sąd polubowny takim postanowieniem oddali zarzut, każda ze stron może w terminie dwóch tygodni od dnia doręczenia jej tego postanowienia wystąpić do sądu o rozstrzygnięcie. Wszczęcie postępowania przed sądem nie wstrzymuje rozpoznania sprawy przez sąd polubowny (§ 3).

Zaniechanie terminowego podniesienia zarzutu braku właściwości sądu polubownego jest szczególną formą procesowej dyspozycji pozwanego, która skutkuje ustanowieniem właściwości sądu polubownego. W konsekwencji strona nie może skutecznie kwestionować wyroku sądu polubownego wydanego w takim postępowaniu w oparciu o zarzut braku właściwości tegoż sądu. Należy zwrócić uwagę, że w postępowaniu ze skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego zarzut braku właściwości sądu polubownego, powołany zarówno na podstawie art. 1206 § 1 pkt 1 k.p.c., jak i art. 1206 § 1 pkt 3 k.p.c., ulega prekluzji, jeżeli strona zaniechała terminowego podniesienia go w postępowaniu przed tym sądem, a gdy sąd polubowny wydał odrębne postanowienie w sprawie właściwości – także jeżeli zaniechała zaskarżenia postanowienia sądu polubownego o oddaleniu zarzutu braku właściwości. Jednak prekluzja nie zachodzi, jeżeli strona z obiektywnych przyczyn nie mogła podnieść zarzutu braku właściwości w przewidzianym w art. 1180 § 2 zd. 1–2 k.p.c. Wówczas postępowanie ze skargi o uchylenie jest jedynym sposobem kontroli właściwości sądu polubownego w ramach postępowań przed sądami krajowymi. Obiektywną przyczyną, o której wyżej mowa, najczęściej jest okoliczność, że pozwany w ogóle nie wziął udziału w postępowaniu przed sądem polubownym nie wiedząc o jego toku. Taki przypadek nie miał jednak miejsca w niniejszej sprawie, gdyż pozwany nie tylko wziął udział w tym postępowaniu nie kwestionując zapisu na sąd polubowny na żadnym etapie postępowania, ale w sprawie przed sądem powszechnym wprost powoływał się na zapis na sąd polubowny domagając się odrzucenia pozwu. W związku z powyższym, podnoszone przez dłużnika zarzuty dotyczące braku zapisu na sąd polubowny, nie mogły odnieść skutku.

Jako bezzasadny należy ocenić należało również zarzut dłużnika, że w toku rozpoznawania sprawy przez sąd polubowny doszło do pozbawienia go możliwości obrony praw oraz naruszenia klauzuli porządku publicznego – konstytucyjnego gwarantowanego prawa do sądu, na skutek pominięcia i nierozpoznania podniesionego przez dłużnika zarzutu potrącenia. Pozbawienie obrony swych praw należy rozumieć w sposób ścisły. Strona jest pozbawiona obrony jej praw, gdy sąd polubowny w ogóle jej nie wysłuchał lub nie zapewnił jej możliwości przedstawienia wyjaśnień i złożenia oświadczeń w odniesieniu do twierdzeń strony przeciwnej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 2006 r., II CSK 289/06). W postępowaniu toczącym się przed sądem arbitrażowym dłużnik brał czynnie udział. Nierozpoznanie zarzutu potrącenia nie może być kwalifikowane jako pozbawienie strony możliwości obrony, którego zasadność nie podlega kontroli w postępowaniu klauzulowym.

Wreszcie zauważyć należy, że w świetle przepisu art. 1165 § 3 k.p.c., fakt, że strona lub uczestnik postępowania mimo poddania sporu pod rozstrzygnięcie sądu polubownego wnieśli sprawę przed sąd państwowy, nie jest przeszkodą do rozpoznawania sporu przez sąd polubowny. Możliwe jest bowiem równoczesne postępowanie przed sądem państwowym i arbitrażowym. Jeżeli jednak dojdzie do wydania dwóch rozstrzygnięć w sprawie – przez sąd arbitrażowy oraz sąd państwowy, jest to podstawa do uchylenia wyroku sądu arbitrażowego zgodnie z art. 1206 § 1 pkt 6 k.p.c. W sprawie toczącej się między wierzycielem i dłużnikiem przed sądem powszechnym brak jest prawomocnego wyroku, a zatem nie występują w obrocie dwa orzeczenia dotyczące tego samego stosunku prawnego.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny doszedł do przekonania, że zachodzi podstawa do uwzględnienia wniosku wierzyciela, na podstawie art. 1214 § 2 k.p.c.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c.

Na koszty poniesione przez wierzyciela, do których zwrotu zobowiązany jest dłużnik, w łącznej kwocie 3.057 zł, składają się: opłata od wniosku – 300 zł, koszty zastępstwa procesowego – 240 zł, opłata skarbową od pełnomocnictwa – 17 zł oraz koszty tłumaczenia przysięgłego pokryte z uiszczonej przez wierzyciela zaliczki w wysokości 2.500 zł.

O nieuiszczonych kosztach sądowych obejmujących brakującą część wydatków z tytułu wynagrodzenie tłumacza przysięgłego orzeczono na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jednolity Dz. U. z 2019 r. poz. 785 ze zm.).

SSA Grzegorz Misina